

CRKVA SV. MIHAJLA

IX. st. podignuta istoimena predromanička crkva (južnodalm. kupolni tip) s vrsnim ranoromaničkim freskama. U X. st. S. je sjedište biskupije u okviru splitske metropolije; biskupsko sjedište bilo je vjerojatno uz crkvu Gospe od Lužina. — U predromaničko doba, uz arhit. zahvate, crkve dobivaju klesani namještaj ukrašen pletenom ornamentikom. Ispod nekadašnjega gradinskoga naselja Humca nastalo je srednjovj. podgrađe kojemu su pripadale ranoromanička crkva Sv. Martina te poslije crkve Sv. Kuzme i Damjana. Taj tip gradnje manjih zaselaka, utvrđenih gospodarstava i upravnih središta s većim brojem sakralnih objekata (često na temeljima ladanjskih vila) traje do sred. XIV. st. Tada i najveća crkva Gospa od Lužina dobiva romaničko-gotički oblik.

Kupnjom poluotoka Pelješca (1333) Dubrovnik počinje graditi Ston, drugi grad Republike. On se sastoji od dva utvrđena naselja (Ston i Mali Ston) te od Velikoga zida koji teče prevlakom što spaja poluotok Pelješac s kopnom i međusobno veže oba gradića. — S. ima peterokutnu osnovu s

MALI STON

GOTIČKA KUĆA U MALOME STONU

ravnim potezima zidina; na uglovima su jače utvrde. Glavni dio naselja ima tri široke ulice u smjeru $S-J$ i četiri uske u smjeru $I-Z$, koje su formirale 15 jednakih blokova. — Mali Ston leži u zaljevu između kopna i Pelješca na sjv. početku prevlake; ima tlocrt pravokutnika na čijoj je juž. stranici tvrđava Koruna. Prema nacrtu iz 1335. ravne ulice (u smjeru $I-Z$) dijele blokove kuća, a uza zidine $J-S$ su njihove spojnice. — Stonske utvrde imaju tri jake tvrđave: *Veliki kaštel* pred Stonom, *Koruna* nad Malim Stonom i *Pozvird* na istoimenom brdu; zidovi spajaju Pozvird s Velikim zidom i Stonom. Zidine su bile duge oko 5,5 km. Dok je kompleks bio cjelovit zidine su bile pojačane s 10 cilindričnih kula i 31 kulom četverokutne osnove, te s jednim četverouglastim i sa 6 cilindričnih bastiona. U gradnji utvrda sudjeluje niz vrsnih graditelja: majstor Mihač, župan Bunić, Onofrio della Cava, Bernardin iz Parme, Olivier Francuz te najznamenitiji dubrovački graditelj P. Miličević, čiji su zahvati očuvani na Velikome kaštelu (1489), Pozvirdu te lukobranu Maloga Stona (1491).

KULA I ARSENAL U MALOME STONU

